

WASHINGTONSKÁ CHARTA

Ochrana historických miest, Washington 1987

Úvod a definície

1. Všetky mestá na svete ako výsledok viac, či menej spontánneho vývoja, alebo uváženeho projektu sú materiálnym výrazom rozmanitosti spoločnosti v minulosti a sú teda všetky historické.

2. Táto charta sa týka veľkých alebo malých miest, historických centier alebo štvrtí a ich prírodného alebo zastavaného prostredia. Okrem svojej kvality historického dokumentu predstavujú hodnoty vlastné tradičným mestským kultúram. Mnohé z týchto lokalít dnes ohrozuje degradácia, deštrukcia alebo dokonca ich priamo ničí vplyv spôsobu urbanizácie zrodenej v priemyslovej ére, ktorý dnes zasahuje všeobecne všetky spoločnosti.

3. Vzhľadom na túto dramatickú situáciu, ktorá spôsobuje nenahraditeľné straty kultúrneho, spoločenského a dokonca ekonomického charakteru, Medzinárodná rada pre pamiatky a sídla (ICOMOS) považovala za potrebné spísať „Medzinárodnú chartu o ochrane historických miest“, dopĺňajúc tak Medzinárodnú chartu o ochrane a obnove pamiatok a pamiatkových sídiel, nazývanej zvyčajne Benátska charta (Benátky, 1964). Tento nový text definuje princípy, ciele, metódy a nástroje činnosti na uchovanie kvality historických miest. Usiluje sa podporiť súlad súkromného a spoločenského života v nich, ako aj ochranu uvedených súborov, ktoré, akokoľvek skromné svojím merítkom, vytvárajú pamäť ľudstva.

4. Tak ako v texte „Odporúčenia týkajúceho sa ochrany a súčasnej úlohy historických súborov“ UNESCO (Varšava - Nairobi, 1976), tak aj v rôznych iných medzinárodných nástrojoch, sa rozumejú pod „ochranou historických miest a štvrtí“ opatrenia nevyhnutné na ich konzervovanie a obnovu, ako aj na ich vývoj a harmonické prispôbovanie sa dnešnému životu.

Princípy a ciele

1. Na to, aby ochrana historických miest a iných historických štvrtí bola účinná, musí tvoriť neoddeliteľnú súčasť súvislých plánov ekonomického a sociálneho rozvoja a musí sa s ňou počítať v územných plánoch na všetkých úrovniach.
2. Hodnoty, ktoré treba uchovať, zahŕňajú historický charakter mesta alebo štvrte a všetky tie materiálne a duchovné prvky, ktoré tento obraz predstavujú, zvlášť:
  - a) mestskú formu definovanú uličnou osnou a parceláciou,
  - b) vzťahy medzi rôznymi mestskými priestormi a zeleňou, ako aj nezastavanými priestormi,
  - c) formu a vzhľad budov (interiér a exteriér) ako sú definované ich mierkou, veľkosťou, štýlom, konštrukciou, materiálmi, farbou a výzdobou,
  - d) vzťahy mesta k okolitému prostrediu, prirodzenému alebo vytvorenému človekom,

e) rôzne funkcie, ktoré mesto alebo štvrť získali počas ich histórie.
Každý zásah do týchto hodnôt by poškodzoval autentickosť historického mesta alebo štvrte.

3. Aktívna spoluúčasť obyvateľov celého mesta je nevyhnutná pre program ochrany a má byť podporovaná. Ochrana historických miest a štvrtí sa týka predovšetkým ich obyvateľov.
4. Ochrana v historických mestách alebo štvrtiach musí byť vykonávaná prezieravo, systematicky a disciplinovane. Akýkoľvek dogmatizmus musí byť vylúčený, ale musia sa rešpektovať špecifické problémy v každom zvláštnom prípade.

Metódy a nástroje

5. Plánovaniu ochrany historických miest a štvrtí musí predchádzať multidisciplinárny výskum.
6. Plán ochrany musí riešiť všetky dôležité okolnosti týkajúce sa archeológie, histórie, architektúry, techník, sociológie a ekonomiky.
7. Musí jasne definovať hlavné ciele ochrany a kroky, ktoré majú byť podniknuté v právnej, administratívnej a finančnej oblasti.
8. Plán sa musí zamerať na definovanie harmonického vzťahu medzi historickými štvrtiami a mestom ako celkom.
9. Plán ochrany musí stanoviť, ktoré stavby alebo skupiny stavieb treba chrániť, ktoré sa chránia za určitých podmienok a ktoré sa iba za výnimočných okolností môžu zničiť.
10. Stav miest pred akýmkoľvek zákrokom bude starostlivo dokumentovaný.
11. Plán ochrany má mať podporu obyvateľov dotknutého priestoru.
12. Pokiaľ nie je schválený plán ochrany, akákoľvek obnova musí byť uskutočnená v súlade s princípmi a cieľmi tejto Charty a Benátskej charty.
13. Ochrana historických miest a štvrtí predpokladá stálu údržbu budov.
14. Nové funkcie a aktivity majú byť v súlade s charakterom historického mesta a štvrte. Úprava týchto priestorov pre požiadavky súčasného života si vyžaduje starostlivé zavedenie inštalácií alebo zlepšenie zariadení pre verejné služby.
15. Zlepšenie podmienok bývania musí tvoriť jeden zo základných cieľov ochrany.
16. V prípade, že je potrebné uskutočniť premenu budov alebo postaviť nové, každé priestorové rozvrhnutie bude musieť rešpektovať existujúcu organizáciu priestoru, predovšetkým jeho parceláciu a mierku.
Od zavádzania súčasných prvkov harmonizujúcich s okolím sa nemá odrádzať, pokiaľ tieto môžu prispieť k obohateniu priestoru.
17. Potrebné je prispieť k lepšiemu poznaniu minulosti historických miest podporou ich archeologického výskumu a zodpovedajúcou ochranou ich nálezov.
18. Doprava vnútri historických miest alebo štvrtí musí byť prísne sledovaná; parkovacie plochy budú musieť byť plánované tak, aby neutrpel historický vzhľad a prostredie historických miest.
19. Autostrády a hlavné dopravné ťahy, plánované v rámci úpravy územia, nesmú preniknúť do historických miest, ale majú len uľahčiť prístup k nim.

20. Preventívne opatrenia oproti prírodným katastrofám a proti všetkým škodlivinám, akými sú najmä znečistenie a vibrácie, musia byť prijaté v prospech historických miest tak na zaistenie ochrany ich kultúrneho dedičstva, ako aj pre bezpečnosť a prospech ich obyvateľov.

Prostriedky použité na zabránenie všetkých kalamít alebo na ich nápravu musia byť prispôbené špecifickému charakteru historického mesta.

21. S cieľom zaistiť spoluúčasť a aktivizáciu obyvateľov sa musí započať s programom všeobecnej informovanosti už od školského veku.

22. Pre všetkých odborníkov, ktorí sa zaoberajú ochranou, musí byť zabezpečené vzdelávanie.

©ICOMOS Slovensko, 2002